

PRIMO SHLLAKU

MUZIKANTET

Kafja hapet gjithmonë në orën gjashtë fiks. Ora e murit troket gjashtë herë kur akrepi i madh ende s'ka shkue te dymbëdhjeta. Tingujt e saj mbushin lokalin dhe vibrojnë gjatë në të gjitha skutat e tij. Mandej askush s'e ndigjon ma orën e lokalit. Kur mbushet me klientë, kafja pushtohet prej të folunave njerzore dhe unë s'e ndigjoj ma gongun e saj melodioz.

Na jemi një orkestër e vogël. Vendin e kemi në ballë, djathtas, kur hyn. Pak hapa prej nesh fillojnë avolinat. Kur bajmë pushimet rrallëherë na qëllon të ulemi në to. Prandej zakonisht pushimet e lajmërojmë në karrigat tona të orkestrës.

Ulim veglat përtokë, shihemi në pasqyrën e madhe që kemi mbas shpine, rregullojmë flokët dhe, gjithsesi, nuk mbetemi pa e gjetë një temë bisede. Due të them se del njeni prej nesh që hap një bisedë që zgjat sa pushimi ynë. Mandej fillon prapë muzika dhe na pothuejse gjithnjë e kemi të vështirë të mbajmë mend se për çka ishim tue bisedue në pushimin e maparshëm. Kurrë s'ka ndodhë që në një pushim mes pjesësh muzikore na të kemi hapë një temë bisede e që orari i muzikës ta ketë ndërpre e mandej ta kemi vazhdue prapë. Bisedat tona ishin tamam të bame për masën e pushimeve tona. Ato ishin të sakta, të kronometrueme dhe s'lypnin kurrë hohën e dy seancave për t'u zhvillue.

Unë kam fitue krejt padashje një zakon. I ve shej gjithmonë njeriut të parë që futet në lokal kur ai hap në orën gjashtë.

Deri në orën gjashtë e gjysëm lokali ka ende vende, zanat e klientëve ndigjohen ose edhe nuk ndigjohen fare. Lokali ka hapsinë. Qëllon bile që unë ndigjoj gongun te ora gjashtë e gjysëm, e cila bie kur akrepi i madh nuk ka shkue ende te gjashta. Mandej si pa kuptue, salla mbushet, bota gumzhin. Kamarietë ndërtojnë rrugët e tyne ma të çuditshme kryq e tërthuer tavolinave dhe mrekullisht dancojnë mes një bote që, prej ku jam unë, s'asht veçse një rromujë që s'i kapet filli.

Letërsi

Na jemi njerëz që punojmë me vesh dhe, kur zukatja e lokalit bahet gati një send i kapshëm në ajrin e saj, na e ndiejmë se asht ora e jonë. Pak akordime, dy - tri cizje të violinës, trombisti fryn bulshijtë, bateristi rregullon brushat, nxeh ajrin e daulles së madhe dhe shikimet tona që takohen si gota të një dollie të përsëritun, na fillojmë zanatin tonë, muzikën.

Ballë meje ora e lokalit ecë, orët e saj i tingëllojnë në bark si shtrëngime që s'mund t'i hedhë në hapsinën përreth të ngarkue me tashma me zhurmë, Vetëm penduli i saj i verdhë nën një xham kristali të përthyer, lëviz si sy i gjallë pa bebez. Unë ia ngul sytë dhe shpesh vë re së ritmi i saj ujdís me atë të ndonjë cope muzikore që lozim na. Por unë që ngatërrohem, largoj shpejt sytë prej andej dhe vehem për hap me pjestarët e tjerët të orkestrës.

Njerzit tashti në lokal kanë ulë krenat dhe bisedojnë. Na e kemi kalue kangen e parë dhe të dytën. E treta na jep idenë se kemi kohë që po u biem veglave. Në këtë pikë unë e kuptoj se një mbramje e re ka fillue.

*

Violina ime tërheq shumë fëmijë. Ajo nuk ka një tingull kushedi çka, por unë e shoh se ajo i shkon këtij lokalit. Nuk them se i shkon arkitekturës, pajimeve e mobilimit. Jo, këtë s'e them. Por ajo u shkon klientave. Tingulli i saj pak i marrtë e shpsh si i shkrryem, i ban njerzit të çojnë kryet drejt meje dhe të më vështrojnë për pak çaste. Sytë e tyne takojnë të mitë dhe unë mbetem për një hop i mbërthyer në ta, në të gjithë përnjëherë.

Mandej ata shkputen një nga një dhe unë e ndiej se kanë ndrrue muhabet. Për muë s'asht pak që me tingullin e violinës sime, i baj njerzit të ngrejnë kryet për mue e të harrojnë muhabetin e parë dhe të fillojnë një të dytë. Se si asht ky i dyti unë s'e di. Por ai asht ma i ultë. Dhe kur i bie violinës, (ndoshta gaboj) let zhurma në lokal dhe zani i vegles sime shkon deri te tavolinat e fundit. Ndonnjë kokë zgjatet përmbas kulltukut dhe unë e di se e ka me mue.

Andej nga gjysma e copës muzikore tavolinat nisin drejt meje fëmijët e tyne. Një vajzë nja tri vjeçe me fustan të mëndafshhtë ngjyrë gurrkali afrohet. Ka një gërshet të trashë biond të lidhun me një fiok të kuq. Unë lidhem me të dhe rrezikoj të rrshqas

Letërsi

nga orkestra. Flokët e saj të artë me fjok më duken si grunore e pjekun me lulkuqe.

Ej, ike. Kujdes. Vështroj shkoët dhe u buzëqeshi. Ata s'ta falin e unë kthehem prapë në orkestër, Zani i violinës mbytet prej veglave të tyne.

Por vajza më shikon prapë. Unë e di se ajo asht e mahnitun. E di edhe se mahnitja e saj do të vazhdojë derisa të vazhdojë muzika. Prandej nuk due që kjo pjesë të mbyllet me kaq pak masa.

Vajza vështtron, s'e di se çka, por ajo vështtron. E ndiej se ajo e pëlqen lojën time dhe se e ka me mue, sepse dalngadalë asaj kryet i mënjanohet, qafa e shtrembnohet dhe dëshiron të mbërthejë edhe ajo diçka me gushë, si unë violinën time.

Kur luhet masa e fundit, unë e zgjas edhe një notë më tepër. Për të tjerët kjo asht stonaturë, për vajzën mrekullia zgjat edhe një çast. Mandej ajo largohet tue marrë me vete diçka. Ndoshta frigohet se asht largue shumë nga bota e saj që tashti banon në tavolinën e tretë nga krahui i dritareve.

*

Mbi dritaret e mëdha që shohih rrugën, muzgu ka ra dhe në lokal ndezen dritat. Rruga ka shumë kalimtarë, por ata tashti nuk shihen ma. Vetëm ndonjë veturë që shpon terrin me dritat e forta na e sjell të gjallë praninë e rrugës.

Kamarierët enden, njerëz hyjnë e dalin. Në gjysmëhapsinën e sipërme të lokalit ndehet si mbi qytet tymi i duhanit. Dhe pjesa tjetër që mebtet deri te dyshemeja asht plot fjalë, të qeshuna e krisma objektesh të ushqimit social.

Sonte unë për herë të parë po loz këtë pjesë me fizarmonikë. Kam emocione dhe gjithnjë shoh trompistin që të mos mbetem mbas tij. Ai nuk më shikon hiç, por unë e ndiej se ai nuk ka se përse të ankohet. Repertori i ri nuk futet ashtu ... në kambë e në dorë.

Qyshkurse u thirra të baj pjesë në orkestrën e këtij lokali, unë e dija se fizarmonika ishte një vegël popullore, e dashtun dhe e kuptueshme për të gjithë. E mësova repertorin dhe u mundova të fus diçka timen në mënyrën e interpretimit. Por orkestra ishte e mësueme ndryshe, kështuqë hoqa dorë shpejt dhe ndihesha ma mirë mbrenda saj.

Kisha vu re se vegla ime u pëlqente grave. Kur kapja nota të

nalta dhe i zbrisja në rregjistër, shumë gra ndalonin nofullën, ulnin gotën. Nuk them se më kqyrnin mue, jo. Por mbas këtij veprimi ato e ndienin se duhej rregullue fustani, jaka, apo duhej ngritë tirantja e sutienit. Bile ndonjë sosh e ul me marifet fëmijën e vet nga prehni dhe i jep rrugë.

Një çift i ri në tavolinë para nesh. Ajo asht me shpinë kah unë. Fëtyrën s'ia shoh. Flokët i ka bishtalec. Mbi qafë një shtëllungë e madhe flokësh i buron fuqishëm prej mbas kreje. Këta flokë mue më japin idenë e dorezës, e veglës ...

Djali para saj ka fëtyrë fëmijënore dhe flet e flet. Hesht sepse ai flet e s'pushon. Ajo pështetet mbi tavolinë tue e ndigjue dhe gjoksi i varet. Një send e pengon. Ajo e largon gotën dhe e shtyn ma andej. Djali kujton se ajo po ia tok.

- A më do shumë? - e pyet ai.

- S'asht vend këtu për këso pyetjesh - ia kthen ajo.

- Fol, mos u druej. Asht muzika. Kur ka muzikë, zene se je vetëm.

Vajza hesht.

Djali prapë:

- A më do?

- Na kemi pi. Këto fjalë s'kanë vlerë kështu.

- Eh, mirë, mirë ...

- Si mirë?

- Na jemi vetëm.

Vajza drejton trupin. Thotë:

- Dashunia s'ka nevojë për të tjerë.

- Thueje, pra - thotë djali dhe kap gotën.

- Shihe në sytë e mi.

Djali ia sheh sytë me këtë qëllim.

Sytë e saj janë të turbullt, plot hije dhe nuk kapen kollaj. Ai trembet, çon gotën dhe ka qejf të ndrojë muhabet.

Muzika vazhdon. Ata janë prapë vetëm, por tashti bisedat e tyne mund të bahen edhe me njerëz të tjerë.

Asht koha ime. Una kap disa nota të nalta dhe trompisti më sheh me sy të vegjël. I sjell shpinën, përkulem mbi tastierë dhe në fundin e saj kërkon të improvizoj diçka që të mund t'i zhvleftësojë ata flokë si litarë mbas kreje të asaj vajze, që për mue ende s'ka fëtyrë.

Sonte lokali pati shumë të paprituna. Një burrë u deh dhe bani zhurmë, një fëmijë u shkapet për tehun e tavolinës dhe u çua në ballë.

Njerzit i kaluen këta dy raste, por në sjelljen e tyre duket sikur presin diçka tjetër ma të madhe, ndoshta jo ma të keqe, por ma të madhe, po. Flasin ma me za të ulët, ndoshta sepse kritikojnë të dehunin që e kaloi masën e pijes në një lokal serioz, ndoshta kritikojnë prindët e fëmijës që vijnë në kërthiçkla për dore dhe i lëshojnë mandej si nëpër livadh.

Por ndihet se ata presin.

Orkestra ban punën e vet, por meqë ata presin diçka që nuk ka fare lidhje me ne, atëherë s'ka arsye që na të luejmë ndër vegla me aq seriozitet. Bateristi kalon në improvizime, kitarra ha masa të tana. Vetëm "trompa" luen si një herë, një herë. Gjithmonë e pyes veten nëse ai di t'i bjerë ndryshe. Harrova "violinën".

Kur ai nuk ka afër vetes klientë që t'ia mbushin synin, sillet nga na e i bie veglës së vet me një shprehje në fëtyrë që unë s'di ta quej ndryshe veçse të ngopun.

Po i binim një melodie të lehtë e të ngadalshme. Kur mbaroi dikush prej nesh u ba gati ta shkruhe dhe të merrnim pushimin. Unë dhashë atako për "Fluturimin e fluturës". "Bateria" më pasoi. Violina u mat. "Trompa" shkundi pështymën dhe vuni sordinën.

Salla u mbush me tinguj të shpejtë dhe të hallakatun. Ndonjë krye u ngrit për të admirue. Unë po i bija gati solo. Të tjerët më lanë liri gati të plotë.

Por njerzit ishin si të mpimë. Duket se ata prisnin atë tjetrën, atë të tretën.

Fluturat e fizarmonikës sime hallakateshin në një lojë të shkujdesun mbi livadhin plot lule të mbytun në diell.

Dikush tha se kjo pjesë nuk vallëzohej.

Nga fundi i lokalit i ndigjue një klithmë femërore. Dikush u çue dhe u ul prapë. Mandej një klithmë tjetër, edhe një klithmë tjetër. Burrat u ngritën na kambë e, me duer e mjete rrethanës, diçka goditnin në ajër. Ata dukeshin sikur kishin punë me një kundërshtar të padukshëm.

Fluturat e mia çmendeshin mbi tastierë. Mue më duhet t'i

Letërsi

mbaja sytë aty. Zhurmat e klithmat e shtuen apo u afruen. Shumë kureshtarë u ngritën në kambë. Kamarierët u ngrinë më tabake në dorë. Një grue doli prej separese dhe u hodh në gjunjë e tue e mbajtë kryet me dorë.

Muzika ime po bahej ma solo. Vala e rrëmujës po vinte drejt vendit të orkestrës.

Një burrë çohet dhe kap përgjegjsin e lokalit. Përgjegjsi asht i shëndoshë, me papjon të zi, ngre supet dhe s'merr asgja përsipër.

Çoj sytë. Shokët e mi i kanë lanë veglat os u bien me gjysëm zelli.

Atëherë një gja e zezë, e vogël, e shkathtë, e papritun, tekanjoze fluturon nëpër hapsinën e lokalit. Gratë llahtarisen, femijtë këlthasin për analogji. Burrat, në përpjekje për të trembë e rrëzue atë send fluturues që unë them se secili e priste, nuk harrojnë të rrujnë edhe kokën e vet.

Fluturat e veglës sime tashti tërbohen, bajnë kthesa të pahirta nëpër ajër gati krejt si ai sendi i zi fluturues, që unë duket se s'kam as nge t'i ve një emën, kaq i zanë jam me fluturat e mia.

Për një çast ve re se as shokët e mi nuk i qëndruen tundimit të gjurulldisë. Kanë lanë vendet e tyne dhe i janë afrue rrëmujës për ta kundruë prej ma ëar. Shfaqja e gjurulldisë e përjashton muzikën, kurse unë vazhdoj t'i bie fizarmonikës dhe vijnë disa çaste kur unë shoh çartë se ajo "flutur" e zezë vallëzon tamam me ritmin e veglës simë. Pra unë dhe "ajo" për një copë herë e sundojmë lokalin. Kjo gja ndodh rrallë dhe unë s'due që ky rast të më ikë.

Prej banakut dikush bërtet:

- Mjaft!

Unë s'e di se me kë e kanë dhe vazhdoj.

"Flutura e zezë" tashti i bindet plotësisht muzikës sime dhe unë kam përshtypjen se po të pushoj unë dhe "ajo" do të rrëzohet. Kjo pjesë quhet "Fluturimi i fluturës" dhe jo "Rrëzimi i fluturës". "Trompa" sheh diku larg dhe shtrin dorën kah unë. Në kohën që rrshiqi i fizarmonikës asht i mbyllun, ai kap copën ë lëkurës me sustë dhe e mbërthen. Përpjekja ime për ta rihapë asht një skifo. Fizarmonika lëshon një klithmë. Sendi i zi fshihet mbas shtyllash. Për një çast unë nuk e shoh.

Letërsi

- Mbyllë se s'ka lezet, thotë "trompa".

- Pse, si asht puna? Pyes

- Një lakuriq nate ... ka hy.

Ul fizarmonikën përtokë dhe nxjerr të fshij djersët. Shikimet e vokëta të shokëve nuk më bajnë përshtypje. Unë ndiehem protagonist.

*

Edhe unë sonte prisja diçka. Mbas gjurulldisë me atë klientin e dehun dhe fëmija që u ça në ballë, mendova se radhën mund ta kishte ndonjeni prej telave të violinës sime që kanë kohë pa u këputë.

Hymja e lakuriqit të natës e largoi rrezikun prej veglës sime. I fshiva me kujdes pluhurin e kollofonit nën telat te samari dhe, fshehtas, gjeta rastin të shtrëngoj për gjoks se ajo edhe sonte nuk do të më thoshte jo.

Ardhja e lakuriqit më zbuloi gjana të pamendueme. Pashë alamet grash të veshuna e të ngrehuna që ulurinin e hidheshin barkas në prehnin e burrave të tyne, që gjuenin ajrin me duer dhe shëmtoheshin në fëtyrë. Për një marrëveshje të heshtun, lakuriqi u shpall anmik i përbashkët dhe asnjena grue s'ia mbajti mend tjetres as gjestet qesharake, as fëtryën e shëmtueme, as dhe mungesën e kurajos.

*

Kur filloi gjurulldia, unë u bija tamburave me ngadalë, lëshova pedalin dhe prisja një shej o për vazhdim, o për pushim. Zhurma ishte kaq e bezdisshme, sa pjata prej bronxi më ftonte për një gong kërcënues që rrafshon e men. Por "fizarmonika" ishte një ortek në teposhte. Bile m'u duk se ai send i zi fluturues, kishte dalë diku prej karkarës me pore të fizarmonikës.

Në fillim m'u duk si dallëndyshë.

*

Ç'ne dallëndyshë tash natën?

Ditën edhe mund të hynte, por ndryshe dallndysha, ndryshe lakuriqi i natës.

Kur e ula kitarrën, ajo m'u duk si një fëtyrë e çuditun me gojën e hapur marrisht.

Mbas lakuriqit salla u qetësue dhe unë e mbaj mend se kush që i fundit që e përmendi atë ngjarje.

Letërsi

Gjithçka shkoi në vend të vet dhe u ba si ma parë. Njerzit u rrethuen në tavolina të reja a në vazhdim të të papritunave. Por unë e ndjeja se mbramja për shumë aty kishte mbarue. Ata rinin me shpresën e pashpjegueshme se do ta gjenin një mënyrë që ta arnonin këtë mbramje. Të qeshurat e sforcueme dhe gjestet e teprueme, ishin copa që binin në sy, si arna që ujdisin keq me pjesën tjetër të ndejtjes së tyne në lokal.

Në këto çaste bile unë pata idenë se më zuni veshi edhe gongun e orës së murit. Se në këtë orë ajo s'ndigjohet pothuajse kurrë.

*

Sonte do të vijë e fejuemja me të vëllain e saj dhe unë e rezervova një tavolinë afër orkestrës. Ata erdhën vonë dhe unë pata telashe me njerëz që donin ë uleshin në të. Kur erdhën, u qetësova. Ajo m'u duk e bukur.

Gjatë pushimeve unë ulesha në tavolinë me ta. Bile prisja që "trompa" të më thoshte një radhë "rri atje", por kjo gja nuk u tha.

Kur u ula me ta në tavolinë, ajo më thotë:

- Pse e ke zanë këtë vend kaq afër?

Unë s'dita si të përgjigjem.

- Kaq afër orkestrës, të çmend zhurma - tha ajo me ankim.

Unë desha t'i them se edhe aq sa ishte, më dukej larg, por prania të vëllaut ma preu hovin.

- Ç'asht ajo krismë e randë, e thellë që ma jep këtu? - pyeti dhe tregoi gjoksin.

- Aha, me kambë ..., dhe u ngrys.

Gjatë kohës që unë punoja në orkestër, vija re se ajo fliste e shkrihej me të vëllaun. Ia kisha lakmi atij ato buzëqeshje, ato prekje dhe ato përdredhime ... Por kur shkoja unë, ajo heshte, ngurosej dhe priste që unë të filloja me tregue ndonjë gja.

Aty nga fundi "trompa" më thotë të rrija në tavolinë se baterinë do ta merrte violinisti.

- S'ka gja, ata donë me u çue tash, - i them me indiferencë.

Violinisti ka hy në bateri dhe unë s'kam qejf ta nxjerr prej atje. Ai i bie lehtë dhe me ndrojtje. Ndiej mungesën e violinës në orkestër, Kuptoj se me baterinë mund të shprehësh vetëm inatin. Por ajo që kam unë sonte inat nuk asht.

Letërsi

Ajo çohet më përshëndet shkurt, niset e del me të vëllaun. Te dera pres që ajo të kthejë edhe një herë kryet kah unë. Kamba i mbërthehet në një palë të moketës dhe ajo gati sa nuk rrëzohet. E kap gazi dhe, me dorën mbi gojë, del me hap të nxituem.

Kur ajo s'asht ma në lokal, unë e ndiej se duhet ta dija violinën. Por violina rri atë mbi karrigën e të zotit, e panjohun dhe e paprekshme.

Vë re se tingujt e pedalit të violinistit ma japin diku në gjoks dhe tashti më duhet t'i jap të drejtë asaj që shkoi ...

*

Gjithmonë ma kanë diskutue trompën. Atëherë kur ajo diskutohej me të vërtetë, për mue thoshin se nuk dija me e ba me hingëllitë. Ma vonnë thanë se nuk kapja nota të nalta, se vegla ime nuk dinte me bërtitë në kupë të qiellit. Asokohe unë nuk kisha vend në këtë lokal. Vija tinëz mbas xhamash dhe vështroja trompistin. Shpesh ai çohet në kambë dhe, nga fyti i veglës së tij, shpërthente një tingull që dridhte edhe xhamat.

Unë për vete nuk çohem në kambë. Qyshse u larkue prej këtej ai para meje e unë zuna venndin e tij, kisha qejf të baja sa ma pak veprim e që ndokujt mund t'i kujtonin paraarshsin tim.

Ai ngirhej në kambë kur kishte ndonjë solo. I evitoj solot, bile jo vetëm të miat, por edhe të tjerëve. Na jemi orkestër në kafe. Nuk ka vend për solistë. Një natë violinisti më kërkon leje që të mungojë se ka një punë të ngutshme, një natë tjetër, të nesërmen që i dhashë leje, çohet në kambë, del para shokëve dhe lot solo disa minuta të mirë.

"More, po, a je i nevojshëm këtu ti apo jo" - due t'i them por ndalem. Ai e di mirë se kjo punë s'më pëlqen dhe për shumë kohë rri ndejun si unë. Mandej harron. Harron veç ...

*

Sonte po bie shi. Një tel i kitarrës, i bamë prej kordhe, pëson zgjatim prej pranisë së lagshtinës dhe loja ime tingllon didi e shkurdusun. Nuk ankohe, nuk them gja. Kafshoj buzën që të merret vesh se unë e di se nuk jam në rregull. S'ia la fajin shiut, se, nëmos e thançin, të paktën e mendojnë se unë jam ... delikat. Bile atyne nuk u pëlqen që as kitarra ime të jetë delikate. Në këso rastesh unë rrezikoj të dukem romantik para tyne. Shiu bie në punë të vet, teli im zgjatet, unë mbes pa të drejtë ankese, sepse

Letërsi

muzika nuk asht si mezet. Ajo nuk gatuhet atypëraty, ajo s'mund dhe s'duhet të jetë medomos e nxehtë, e freskët, e sapogatueme.

*

Prapë morën këtë tango. Jashtë po bie shi. Shumë çifte e familjarë po dremisin me faqen e zhytun në pëllambë. Ata kanë dalë pa çadra dhe, mbasi e kanë ba qejfin e tyne, presin shiun sa të pushojë.

E shoh se tangoja jonë i shqetëson. Kamariери i heton se kanë mbarue, u afrohet, ban hesapin, merr paret dhe ikë. Ata, tashti, si rregull duhet të çohen. Edhe në qoftë se nuk ka njeri që do të dëshironte të ulej në vendin e tyne, ata duhet të çohen tashti. Atëherë duket se këtë dytrë, detyrën për t'u thanë atyne "çohuni tashti, natën e mirë", ia kanë lanë tangos tonë.

Këta klientë kanë një vështirësi si të trembun. Unë kam turp për vete dhe, pa një pa dy, gjej rast dhe vë sordinën, gja që s'e kam ba prej kohësh. Më duket se tashti të gjithë po i bien ma lehtë. Zani i orkestrës fiket dalngadalë, sepse asnjëri nuk do që të ballafaqohet me ata njerëz që po rrinë kot tashme. Një çift çohet. Unë mjerohem fort. Këtë nuk e dëshiroja. Shi bie praë. Po, jashtë ka shi të fortë. Ata çohen të zanë ngusht me gjeste të ngathta e mpimë. Janë pak qesharakë. Dalin në mes të lokalit dhe papritmas lidhen. Vallëzojnë. Jo. Ata nuk i paskemi përzanë na. Përkundrazi ata po kërkojnë strehë te muzika që na lozim. Ky fakt më ngushllon. Heq sordinën dhe me një shikim i mobilizoj shokët.

Tashti ata po vallëzojnë lirshëm. Dama asht ma e lehtë. Kavalieri ban lëvizje mekanike. Megjithatë, pa pyetë për ne, për klientët që s'kanë ba ende llogari e për shiun që bie jashtë, ata vallëzojnë jashtë programit.

Unë e kuptoj këtë gja. Klientët kanë gjithmonë të drejtë.

*

Mue, pra, më pëlqen kur një çift çohet oër vallëzim pikërisht në atë kohë kur janë të tana gjasat se askush s'do t'i pasojë. Kur u ngritën këta të dy, tek na ishin të dukshme hsejat e mërziisë që na pllakosë në, orkestrën, andej nga fundi i mbramjes. Po i binim për inertësi dhe, kur dolën ata të dy, pjesa ishte gati e pavallëzueshme.

Letërsi

Ata po vallëzonin. Jashtë bie shi. Shumë tavolina ishin boshatisë. Dama ishte e lehtë dhe mbështetej në sup të kavalierit. Sforcimi i shpatullës i zbulonte pak glicën e kambës dhe dantela e këmishës krijonte një njollë të bardhë e të padëshirueme. Theksova notat dhe e mora në dorë ritmin. Violina ime e mërzi-tun pati tinguj të tjeër për ta.

Po, po. I kam qejf njerziot që vallëzojnë vetëm, edhe kur nuk dinë me vallëzue ashtu mirë, si duhet ...

*

Lodhet fizarmonika dhe, sidomos, kur masa e fundit e një pjese nuk llogaritet mirë prej meje dhe finalja e gjen të hapun. Ajo lëshon një pshertimë të gjanë prej kacekut të saj, mbyllet dhe, si gojë e matun, hesht.

Bahet qetësi. Ndoshta jemi na që e krijojmë këtë boshllëk që po e quejmë qetësi.

Jashtë ka shi. S'e ndjejmë por e shohim nga reflekset e dritave në trotuarin para lokalit tonë.

- Ke marrë çadër? - e pyes "kitarrën".

- Jo. Pushon deri kur të bahemi gati na.

Unë kafshoj buzën në shej mosbesimi dhe më vjen për të hapë gojën.

Sonte s'ka pasë klientelë. Ma shumë të rij. Edhe ata vijnë që të bisedojnë, që të struken. Mezet u ftohen, birra ua humbet bulëzat e gazit.

Hanë gjana të ftohuna, të shtrime, pijnë gjana të vokta, të amshta. Mandej? Nuk e di. Nuk shoh një "mandej" për ta. Mue më duket se vetë e kanë fajin. Flasin, flasin e flasin kaq shumë sa u mbarohen fjalët.

Mandej?

Mandej ballëpërballë, kundruell ...

Po, po. Ata e kanë fajin.

Pse s'i kursejnë fjalët? Pse s'i raciojnë fjalët? Fjalët aq janë. Po i the me ngut e në fillim, çfarë do të thuesh ma vonë?

Për këtë këta lloj njerzish më japin përshtypjen e magjypëve. Marrin rrogën dhe e harxhojnë për dy, tri ditë ...

Mandej? Në diell ...

Mandej, për ta s'ka ma mandej ...

Letërsi

*

Mbramja po ecte mirë. Klientë kishte ma pak dhe kamarierët nuk i rrahin me qa ethe rrugët e tyne të improvizueme. Ai tullaci me fëtyrë engjullore tregohej i ngeshëm dhe merrte porositë tue dhanë informacione fjalëpaka ose tue tndë kryet. Kur largohej, ai ecte me hapa të shkurtë dhe shalët i fërkoheshin dukshëm për njena tjetrën. Kështu, ai më jeptë idenë e qenies femën dhe mue më vinte të vendosja kambën mbi kambë në një pozë pak si të vjetrueme burrënore. Kitarra ngrihej nalt, më hipte deri sipër nën sqetull.

Por unë vazhdoja t'i bija ashtu pa mërzi. Në këtë çast kishte shumë ma randësi të ndihesha mashkull.

*

Mbramja kishte ecë mirë. Klientë ka ma pak dhe shumica janë gra. Kamarierët ishin ma të njerzishëm, shiheshin të buzëqeshun nëpër tavolina dhe largoheshin me ato lëvizjet e tyne të ngrime për t'u kthye sakaq për të rilidhë një fragment bisede a simpatie.

Të shumtë janë ata që duen të vallëzojnë. "Trompa" na e zgjat repertorin dhe, kuptohet, na kemi punë ma tepër. Nga tri pjesë për herë, na u biem edhe katër, edhe pesë pjesëve. Kjo bahet në kurriz të pushimeve tona, por ideja se gjithë ajo mori damash e kavalierësh vallëzon nën tingujt e asaj që lozim na, nuk e di, por diku në thellësi në zgjon një epsh të errët komandimi.

Dhe u biem veglave.

Kjo këtu afër meje e ndien shumë ritmin. Vuen që kavalieri i saj nuk e rrotullon. I ka flokët si të ngjyem më karabojë, ka ba tualet të randë, i kuqi i buzëve i ka prekë dhambët, ka qese nën sy dhe vallëzon me pamje pak harbute.

Një tjetër, prapë një tjetër ... të gjitha që vallëzojnë kanë fëtyrë të njajtë e të ndryshme. Por të kthyme nga ana ku qëndrojnë unë, ato qëndrojnë pak e unë e kam të vështirë t'i studioj. Në atë vorbull muzike e rrotullimi syni i njenës plotësohet me hundën e tjetrës, me flokët e së tretës e kështu me radhë. Unë që për tip jam i vemendshëm ndaj fëtyrave, tashti për tashti nuk mund të fiksoj askënd. Duhet të pres pushimin që ato të ulen në vendet e tyne dhe unë të bashkoj mbi të njajtin person elementet e së njajtës fëtyrë, e të njajtit trup. Po kush të siguron se ajo ose ato që

Letërsi

tashti të interesojnë, nuk do të ulen në një vend që ti s'e sheh prej aty ku je?

*

"Trompa" çohet, i afrohet kryekamarierit, merr si msheftas diçka prej tij dhe largohet.

"Bateria" çohet dhe shtriqet pak. Pranë vendit tonë një tavolinë asht bosh. Ulemi të të katër dhe duem të ndjehemi klientë.

Bateristi i kërcet gishtit dhe një sy kamarieri na heton.

- Limonatë.

- Kafe.

- Edhe ti?

- Jo. Cigare desha.

- Po ti? "Violinë" mos u habit.

- Ah. Kakao.

Kamarieri largohet.

Para meje një tavolinë dhe një shpinë burri. Xhaketa i asht rrudhë pak dhe prej mbas i duket rrypi dhe një cep i këmbësh pak i dalun.

Ka para vetes një grue të re. Ajo s'ka fare tualet. Më duket se nuk e sheh në sy partnerin e saj. Ai flet. Kjo sikur i nënqesh me pahir. Ka një qafë të gjatë.

Fustanin e ka ngjyrë kafe. Jo, kakao.

- A mori vesht për kakaon time, ky? - pyes shokët.

Ata kanë ndezë cigare dhe nuk përgjigjen.

Fundi i fustanit të saj asht i ngushtë. Në pozicion ndejun ai ngushtohet edhe ma tepër. Edhe shkurtohet. Unë e ndiej komplet kofshën e saj. Ajo asht e fryme në vithe. Kurse kambët poshtë i ka të holla, pra ... Sytë më ndalen te gjujtë e saj. Nën çorapet e hollë, ata më duken të shndritshëm. Ajo më heton. Shqetësohet. Shqetësimit të saj të mbitavolinës i shtohet edhe ai i nëntavolinës.

Shpina e burrit më duket e madhe dhe kërcnuese. Heq syzet e bardha dhe ve ato ma të errtat. Kthej pak kokën drejt dhe shoh me bisht të synit. Tashti ajo nuk më ndien ma. Por me syze të errta unë nuk e shoh edhe aq kjashtë. Për shembull, gjujtë e saj nuk janë më të shndritshëm. Mes meje dhe gujve të saj, një çipë çorapi, xhamat e errët të syzeve të mia dhe ...

- Po vjen "trompa".

Letërsi

... "trompa".

Ai do të na thotë të çohemi. Por na kemi ba porosinë dhe ajo ende s'ka ardhë.

*

"Trompa" nuk vjen të ulet me ne. Ai ka një pullë të pantallonave të zbërthyeme. Unë s'i them gja. Pse s'erdhi të ulet me ne?

Ndoshta edhe na kemi faj që s'porositëm gja për të ...

*

Shiu po vazhdon. Njerëz hyjnë me çadra të laguna. Herëmbashere më duket se ndiej erën e mirë të bljve të tretun në lagshtin e natës që njerzit e sjellin me vete.

Por lokali asht i mbyllun dhe unë e di se ajri i mbramjes nuk mund të vijë kurrsesi deri te unë. Gishti më dridhet mbi tastierë e kitarra ime lëshon tinguj, të pafuqishëm me dalë prej saj.

*

S'e mbaj mend se ç'kohë ishte, por kishin çilë ligustat. Ajri ishte i mbushun me erën e tyne të randë e të shëndetshme që s'asht aromë.

Thanë se do të vinte një kangtar që të bante pjesë në orkestrën tonë. Ky lajm na e prishi humorin. Na s'kishim asnjë vrejte as për përsosnin si përsos, as për kangatrin si pjesëtar. Por humorin na u prish. "Trompa" nuk flet, por të gjithë na e kemi bindjen se asht ai që e anulloi ardhjen e tij.

Na e kishim tepër të vështirë të prananim dikë të ri midis nesh, edhe pse ardhja e tij nuk kërcnonte asnjënin në veçanti. Shihnim përreth dhe secili mendonte me vete se sa duhej të shtyhej, sa duhej të ngushtohej për të ba vend për atë që do të vinte i ri. Kamba e karrigës sime shkoi në zgrip të podit, bateria nuk lëvizi se bateria nuk lëvizet. "Fizarmonika" u tërhoq mbrapa. "Trompa" s'u tund aspak. Pak, parapë shumë pak vend. Jo, këtu s'ka vend për kangtar. Në këtë pod mund të rrimë vetëm unë, ti, ti, ti edhe "trompa".

"Trompa" na thotë se nuk asht e thanë që kangtari të ketë vend vetëm mbi pod. Dhe tregoi një vnd para nesh në dyshe. Kjo zgjidhje na ftohu të gjithëve.

Por na të gjithë që u ftohëm atë natë, kemi bindjen se "trompa" ishte ai që nuk la të realizohej ardhja e kangtarit.

"Trompa" ka edhe të mirat e veta, por mënyra s si i realizon

Letërsi

idetë e veta, tremb. Prandej ai s'bahet kurrë njeni prej nesh.

*

E bukur kjo die e "violinës". Jo 5, por 4 + 1. E ç'të keqe ka që formacioni ynë muzikor të quhet 4 + 1 dhe jo orkestra e Kafes së Madhe?

*

S'mund të thuhet se asht një natë si të tjerat, përderisa lokali pati difekt. Nuk ka shkue shumë vonë dhe lokali asht plot. Çiftë vallëzojnë të rrallë, por në punën e vet. Jo shpesh na qëllojnë kështu, qejfli, që na pororsisin edhe muzikën.

Papritmas dritat e lokalit bien. Shpërthen një "u" e gjanë dhe ndriçimi mbetet i ulun. Në këtë gjysmëdritë që fare mirë mund të quhet edhe gjysmëerrsinë ata shijojnë ma tepër muzikën, bisedat, afërsinë, ndoshta edhe heshtjen.

*

Llampa e baterisë u fik. Një krah i llamapadarëve të lokalit shuhet. Kryekamariери shqetëshet dhe shkon diku mbrapa. Flet në telefon me një gisht në veshin e lirë.

Asht djegë një fazë, i thonë.

*

Kështu me gjysëm dritë në lokal m'u dukka ma mikpritës. Ngjyrat e murit janë forcue. Margeritat ndër tavolina spikasin ma fort. Një fustan lila ma lyp vështrimin prej atje ku ndodhet.

Me këto drita të uluna asht ma mirë. Çiftet janë farue. Duert e tyne nuk janë ma çengela të hedhun në tokë të thatë.

Kryekamariери mbetet i shqetësuem. Telefonon, telefonon, telefonon ...

Sytë tanë rrinë gjysmë të mbyllun dhe na u biem veglave gati për vete. Vallëzuesit përfitojnë. Edhe ata vallëzojnë gati për vete.

Kryekamariери telefonon. Ngre supet i dëshpruem dhe rreh kofshën me pëllambë. Papjoni i shkon shtrembët. Dikush në telefon ia ka ftohë mendjen: "Sonte s'ka elektrikist. Vazhdoni ashtu. Dy fazë nuk janë pak."

Violina ime asht e përmallueme. Kur drita asht e marrrë, tingulli i sdaj duket ma i dendun, ma i landët. Papritmas mendoj se mund të më këputet një tel. Si i bahet me tre tela mandej?

Sonte ajo që pati për t'u kputë, u kput. Telat e mia janë të pakputshëm.

Letërsi

“Fizarmonika” më bie lehtë me kambë. Më jep shej për kah vallëzuesit. Unë rregulloj qafën në gushën e violinës dhe atij i duket se e mora vesh. Por unë sonte s’e kam mendjen kurrkund. Due vetëm të baj qejfin tim. Nesër mbrema do të ketë drita të forta, drita tamam për kamarierë që i bajnë llogaritë e tyne në kambë e në dorë e të lëshojnë një fletë me numra në tavolinë.

*

Lëkura e tamburit të madh të baterisë u ftoh dhe u lëshue. Ai jep vetëm tinguj të mbytur dhe e kam të kjartë se sonte s’i bihet ma.

Në pushim i lypa leje “tompës”. Më thotë, prit, s’i dihet. Po bahen përpjekje për të rregullue defektin.

Kaloi një kohë dhe kryekamarieri nuk po telefonon. Ai rri i pështetur të rafti me xhama i tortave. Ka pamje të nënshtueme.

I baj prapë me shej “tompës” me kuptimin “ a shkoj”. Ai ma kthen me nje gjest të turbullt që vetëm “shko” nuk asht.

- S’ka korrent, ngul kambë.

- E di, ma pret.

Shokët më kqyrin me sy zhbirues.

- Sonte kisha edhe pak punë, i them ma me ngulm.

Ai përtypet dhe, pa më vështtrue, tund kryet anash. Ky shej do të thotë “hajt, shko”.

Shkrehem dhe due të rregulloj gjanat e mia.

Papritmas ai thotë:

- Kam punë, thuej. Punën e korrentit daje veç. Kjo ndodhi rastësisht.

Shkoj të bateria dhe ulem. Shokët e kuptojnë se kam ndrrue mendim. Mundohem ta kaloj me qetësi, por “trompa” asht i paimitueshëm.

Shokët e mi nuk më vështrojnë ma. Ata e dinë se po të ngulmojnë me sy, asht njëlloj sikur të më ndërsejnë me u largue me demonstracion. E nesërmja vjen prapë, inati kalon, gjithçka shkon në vend të vet. Na jemi orkestër. Çka bahet me një orkestër kur nuk ujdisin pjestarët e saj?

“Trompa” rri serioz dhe ka marrë, i ngrimë, pozicionin e pak para fillimit të pjesës së re. Megjithë ngrimjen dhe seriozitetin e tij, unë shquej te ai kënaqsinë e madhe se, tue më pasë dhanë shprehimisht lejen me u largue, unë do t’i rri aty deri në fund të

PRIMO SHLLAKU

MUZIKANTET

Kafja hapet gjithmonë në orën gjashtë fiks. Ora e murit troket gjashtë herë kur akrepi i madh ende s'ka shkue te dymbëdhjeta. Tingujt e saj mbushin lokalin dhe vibrojnë gjatë në të gjitha skutat e tij. Mandej askush s'e ndigjon ma orën e lokalit. Kur mbushet me klientë, kafja pushtohet prej të folunave njerzore dhe unë s'e ndigjoj ma gongun e saj melodioz.

Na jemi një orkestër e vogël. Vendin e kemi në ballë, djathtas, kur hyn. Pak hapa prej nesh fillojnë avolinat. Kur bajmë pushimet rrallëherë na qëllon të ulemi në to. Prandej zakonisht pushimet e lajmërojmë në karrigat tona të orkestrës.

Ulim veglat përtokë, shihemi në pasqyrën e madhe që kemi mbas shpine, rregullojmë flokët dhe, gjithsesi, nuk mbetemi pa e gjetë një temë bisede. Due të them se del njeni prej nesh që hap një bisedë që zgjat sa pushimi ynë. Mandej fillon prapë muzika dhe na pothuejse gjithnjë e kemi të vështirë të mbajmë mend se për çka ishim tue bisedue në pushimin e maparshëm. Kurrë s'ka ndodhë që në një pushim mes pjesësh muzikore na të kemi hapë një temë bisede e që orari i muzikës ta ketë ndërpre e mandej ta kemi vazhdue prapë. Bisedat tona ishin tamam të bame për masën e pushimeve tona. Ato ishin të sakta, të kronometrueme dhe s'lypnin kurrë hohën e dy seancave për t'u zhvillue.

Unë kam fitue krejt padashje një zakon. I ve shej gjithmonë njeriut të parë që futet në lokal kur ai hap në orën gjashtë.

Deri në orën gjashtë e gjysëm lokali ka ende vende, zanat e klientëve ndigjohen ose edhe nuk ndigjohen fare. Lokali ka hapsinë. Qëllon bile që unë ndigjoj gongun te ora gjashtë e gjysëm, e cila bie kur akrepi i madh nuk ka shkue ende te gjashta. Mandej si pa kuptue, salla mbushet, bota gumzhin. Kamarietë ndërtojnë rrugët e tyne ma të çuditshme kryq e tërthuer tavolinave dhe mrekullisht dancojnë mes një bote që, prej ku jam unë, s'asht veçse një rromujë që s'i kapet filli.

mbarmjes, edhe pse vegla ime s'punon.

Muzika fillon. Unë punoj vetëm me tambura dhe me brusha. Edhe pse kam nerva, fëshfërima e brushave ujdís ka mirë. Një muzikant i vjetër më pati thënë njëherë se, për t'i ra mirë veglës, duhet të kesh një hall. Unë s'ia pata përfillë atë mendim sepse ai kishte pi, bile kishte pi shumë.

Kamba me ndeshi diçka. Shoh poshtë. Asht pedali me kokën e vet prej shajaku, të gatshme që me një të prekun, të vërsulet drejt lëkurës së madhe e të shlrët të tamburit.

Çiftet po vallëzonin në gjysmëerrsinë.

Violina punon mirë.

Shtyj pedalin me kambë. Ai sonthe, pa dashje, kishte dalë jashtë përdorimit. Ma mirë kështu. Tingulli i tij trandës nuk do t'i shkonte gjysmëerrsinës në lokal, fëshfëritjes së brushave të mia, pshertimave të violinës.

Pse në një orë të caktueme në këtë lokal të mos ulen qellimi-sht dritat dhe kjo të jetë e përnatshme?

*

Unë e kam me qejf punën këtu. Vi gjithmonë i pari. Bilë këtë ma thonë edhe punëtorët e shërbimit. U pëlqen, duket, që vi rregullisht para të tjerëve. Shkoj e za vendin tim, intonoj kitarrën dhe stërvitem me ndonjë ushtrim që m'i shkryth gishtat e dorës.

Lokali mbushet me tingujt e ndërpreme të provave të mia dhe kamarierët që bajnë rregullimet e fundit para hapjes së lokalit, ndjehem ma lehtë me mue që i shoqnoj lëvizjet e tyne me tingujt të zhdërvjelltë e kapriçozë.

Unë s'para e kam mendjen te ata. Lokali bosh s'më pëlqen. Kam qejf kur ai mbushet plot e përplot. Atëherë unë shoh, vësh-troj e shqyrtoj. Zgjedhja ime asht e gjanë. Sytë e mi lulzojnë dhe unë e marr vesht sa mirë i bie kitarrës derisa nuk i hesh hiç sytë në tastierë.

S'ka natë që të gjendet një që më sheh dhe që e shoh. Vështrimet fillojnë bosh, të rastit. Mandej mbushen, mbushen. E kur mbushen bahen tinzarë, të vërtetë.

Muhabetet ngecin nëpër tavolina, krijohen pauza dhe, për fatin tim, ajo, me ftesën e atij, çohet për vallëzim.

Prej afër unë kam mundsí të tjera. Ve re gjoksin e madh ose lamën e djersës në sqetullën e fustanit, unazën verbuese ose

Letërsi

variçet ndër kambë. Ka edhe prej sosh që u dalin sandalet prej kambe ose rrypin e mbrapëm e shkelin si pa dashje.

Atëherë zhgënjimi im asht i madh. Ma mirë të shiheshim prej larg. Largsia e rrit iluzionin dhe unë kam nevojë për këtë iluzion.

Më pëlqejnë gratë e shëndosha. Format e fryme që mue më duken si sheja të bujarisë, bien menjëherë në sy. Ka prej atyne që e kanë synin e keq, gërgamës. Atëherë mbramja bahet interesante edhe për mue. Prandej nuk i due pushimet. Se vetëm kur i bie veglës kam të drejtë të reagoj me publikun.

Por mbas tana këtyne, unë e di mirë se gjithçka që mund të ndodhë, do të ndodhë mbrenda kësaj mbramjeje, bile, ma saktë, mbrena kohës që ajo, interesantja ime, do të qëndrojnë në lokal. Mandej e gjitha mbaron pa shpresë së mund të rifillojë ose të vazhdojë. Këto lidhje janë të destinueme të jetojnë vetëm një pjesë të mbramjes. Një herë tjetër, një herë e dytë nuk ekziston. Prandej edhe unë përpiqem ta jetoj thellë çastin se e di mirë se ajo s'vjen ma, se ai kombinim vendesh, humoresh e gustosh asht i papërsëritshëm.

E nesërmja ka njohje të reja.

Po pat, kuptohet ...

*

Diku në mes të sallës një gotë përplasat në mermerin e dyshemes dhe thyhet copë e grimë. Atë çast ishte qetësi dhe kjo krismë nuk kaloi pa u vu re.

Disa krena u zgjatën, dikush u çue na kambë. Një fëmijë u iku prindëve dhe u afrue. Ai shtrin dorën dhe tregon xiflat e qelqit mbi dysheme.

Kamarieri gjendet aty si rastësisht. Ai u ndesh me personin që bani damin. Diçka i tha. kamarieri u përkul dhe filloi të mbledhë copat. Fëmijën e thirrën me ngulm.

Gota e thyeme harrohet. Unë mendoj se ky lokal tashti ka një gotë ma pak. Po të ishte e mundun që të përsëritej edhe njëherë ajo krismë gote për dysheme, rrezik se mund ta gjej në tastierën e fizarmonikës së ç'notë ishte.

*

Ikën edhe këta. Ata të dy po çohen. I ranë pjatës me thikë. Duen kamarierin. Pse s'u shkon ky djall, pse? Urdhrin e kanë të përgjigjen në çast, pa një, pa dy. Nuk asht e njerzishme t'i biesh

Letërsi

pjatës, por ma pak e njerzishme asht ta detyrosh klientin t'i bjerë pjatës. Na, kamarierët, thonë ata, s'kemi emën. Emni ynë asht tingulli metalik që lëshon thika ose piruni i përplasun me padurim për një pjatë porcelani. Tring ose tring - tring. Erdha, përgjigjen, dhe shkojnë me saktësi te vendi ku i thërrasin.

Sonte edhe pjatat trokasin, edhe kamarierët paraqiten, edhe llogaria bahet, edhe paret merren, edhe kusuret lehen si bakshi-sh, edhe klientët nuk çohen. Kështuqë na duhet t'u bajmë muzikë.

Pse s'çohen këta njerëz tashti? Kanë hangër, kanë pi dhe, me siguri nuk duen ma.

Po ma pse rrinë?

Dhe janë pështetë për tavolinë e duken të ngulun atje, të vendosun si të ishin të porsaardhun.

Por lëkura e tyne e karkatisun dhe një cipë e hollë lyre që i jep shkëlqim asaj tregon se ata janë të ngopun.

Ç'dreqin duen ata më tepër se kaq?

*

Ky çift ka pague dhe tashti rri pa folë. Grueja ka vu bërrylat mbi tavolinë dhe e mban kryet e kthym anash, fort anash. Shon nga vështron ajo. Andej s'asht askush. Xhamat, rruga, hijet e neonit nëpër degë pemësh dhe errsina e natës.

Në lokal pllakos ngadalë qetësia. Lëvzjet bahen më të rralla. Kamarierët tërheqin pjatat drejt guzhinës. Tashti kush flet, ka rrezik të merret vesh se ç'asht tue thanë.

Prapë grueja me bërrylat e pështetun mbi tavolinë po sheh përjashtë. Ajo po andrron.

Pyes "fizarmonikën" me sy a t'ia fillojmë një melodie. Atij i hapet goja dhe më ban me shej që "si të duesh".

Grueja vazhdon të androjtë dhe asgja s'e ndërpret. Sytë e saj kanë humbë dhe unë i shquej mbi fëtyrë tipare të rinisë, të freskisë së saj.

Zgjedh një pjesë të lehtë. Kjo muzikë i përshtatet orës para mbylljes së lokalit, natës, dritave mes degëve të blijve dha aklimtarëve që janë rrallue

Grueja duikujt po i buzëqesh. Shoh përsëri andej. Askush. Vetë, xhamat, rruga, pemët, m dritat e nata.

Ajo andrron. Nuk kisha hasë njeri që të andrronte me kaq

Letërsi

ngulm. Kushedi. Ndoshta lokali asht ba edhe për të andrrue.

*

Deri kur vjen kjo orë në lokal qëndrojnë se e detyrojnë veten me qëndrue. Kështu edhe kalojnë kohën, edhe marrin diçka. Por kryesisht kalojnë kohën. Gjurmëllogaritja s'më pëlqen. Tashti të kënaqem për vete. Rrallimi i njerzve, heshtja që instalohet ngadalë. Veshët që lirohen prej tingujsh ë turbullt e të pashkallëzues.

Rreth kësaj ore unë filloj me çilë. I due lulet dhe gjithmonë më ka mbetë pa përgjigje pyetja se çka e ban me çilë lule-iqindinë. Të gjitha lulet e tjera i hap drita. Kurse atë drita e mban të mbërthyme, të zhubravitun. Dhe ky mbërthim, kjo zhubravitje e saj quhet gonxhe ... Tamam si sy. Një dritë e fortë e mbyll qepallën dhe, meqë as ashtu ajo s'e pret furinë e dritës, qepalla rrudhet, zhubravitet.

Atëherë pra, lule-iqindinë e hap nata, errësia, qetësia. Lulet e saj çiklamen hapen drejt errësive, në qetësi, në vetmi, për vete. Këtë orë e due dhe e pres. Asht orë që zgjat pak. Unë e shijoj me ngut. E di se kur mbeten klientët e fundit, kamarierët bajnë parada trimnore para tavolinave të tyre dhe, me marifet, u shtien ndër mend që të çohen e të ikin. Shumë e ndiejnë këtë presion dhe ngrihen të bindun. Ndonjë tjetër, ndoshta edhe ai gjahtar si unë i orëve kur hap lule-iqindinë, proteston, tregon orën dhe tregohet i gatshëm për të paguar shqetësimin. Kamarierët kanë një predispozitë të veçantë për t'u fye dhe largohen përvujtnisht si njerëz tepër të sakrifikuem.

Aty mbaron mbramja e të vonuemve.

Jap dy-tri nota në kitarë dhe atyne u ngjallet ndonjë shpresë. Për "trompën" kjo ishte vetëm një tekë, thjesht një kapriço imja pa asnjë perspektivë. Darka ka mbarue dhe tashti asht pjesa e fundit muzikore. Varet. Nodhsta edhe nuk e bajmë hiç.

*

Asht herët, Prapë asht herët. 10 e një çerek. Po të boshatisej lokali, mirë, po po janë edhe dy a tri tavolina ... Jo, besa, ma shumë. Dhe as që kanë ndër mend të çohen ... Hajt, pra, edhe një herë ...

*

"Trompa" çon trompën. Na ban një shej. Kjo do të jetë hera e fundit për sonte. Ai duket i lodhun. Por ai di t'i shkojë

Letërsi

punëve deri në fund. Asgja nuk i shpëton, asnjë ankesë. Fillim e mabrim një copë. Të paktën çka i lexohet në fëtyrë. Na e kontrollojmë dhe ai s'ban asnjë përpjekje për të përgenjeshtue. Ai ban atë që mundet, që varet prej tij. Kusuri nuk e mundon. I heshun, asgja s'e nxjerr prej asaj gjendjeje të blindueme. Ha, ha, ha. Po, po ... të blindueme. Sa të dalim jashtë do t'ia them "baterisë" ... E blindueme ... "Bateria" për ditë i ve nga një nofkë të re. Dhe pënderisa ai ia ven përditë, kjo do të thotë se ai prapë s'asht i kënaqun, pra, nuk i ka në të. Do t'ia them ... i blinduem ... Fill do t'ia them ... Në mos harrofsha ...

*

Vështroj "tompën". Asgja s'i lëviz. Vetëm bulshijhtë i fryhen e buzët. Edhe sytë i lëvizin, por, ngaqë i ka të vegjël, ngaqë i zvo-glohen edhe ma prej frymjes së fëtyrës, ata nuk dallohen për të gjallë.

Në këzë çast trompa e tij më duket shume e bukur. Më duket si lule, si të gjitha lulet që kanë formën e trompës. Por në këtë orë të natës, ajo asht ma fort një lule nate. Po një lule iqindi. E kuqe, jo, po lila. As lila, por çiklamin. Po, çiklamin. Buzët e konit të burisë lirohen ngadalë dhe ajri që i del prej gryke ia valavit pak cepat. Tamam si lule. Veç kjo asht një lule e madhe që, për ma tepër, nxjerr edhe za. E kuqja çiklamin e trompës-lule-iqindi pushton ngadalë fëtyrën e tij dhe ai bahet i tani i kuq çiklamin, bile një gja që mue tashti ... phu.

Shpërthej në gaz dhe s'di s të justifikohem.

Asht turp të qeshësh solo. Mund t'i biesh kitarrës, trompës ose edhe baterisë solo. të këndosh, po se po. Por të qeshësh solo, jo, kjo, jo.

Ti qesh, por dukesh idiot.

*

Ai çift ka mbetë vetëm dhe vallëzon ende. Na vazhdojmë t'u bajmë muzikë. Jemi të mërzitun dhe duem të mbledhim veglat, por si rregull s'mund ta presim muzikën përgjysmë.

Ata të dy shtrëngohen edhe ma tepër dhe shoh se dora e kavalierit pushon në pragun e ijës së damës.

Ajo s'asht një dorë që prek, ajo asht një dorë që pushon.

Ata as që na shikojnë. E marr vesh. Ata e dinë mirë se na tashti jami gati në të ikun e se ata janë të fundit, se na për ta po

Letërsi

vonohemi, se ata po na prishin punë. Prandej s'na vështrojnë dhe kërcejnë në një vorbull përherë e ma të ngathët.

Shkoi gjatë. Dikush duhet ta ndërpresë. Ose ata, ose na. Më duket gati-gati se janë lëvizjet e tyne, qeji i tyne për ta shty sa ma gjatë këtë mbramje që na mban ne ndër vegla. Por ata duhet ta kenë mirë të kjahtë se jemi na ata që e bajmë muzikën dhe se ata, mbas nesh, e kërcejnë atë muzikë.

Po të mos isha i hidhnuem me "tompën" do T#u kisha dhanë shej shokëve të ndalonin për të pa nëse do të ndalonin edhe ata.

Ajo ka ngritë sytë dhe diçka i thotë atij. Ai s'e duron atë shikim prej aq afër dhe i sjell faqen. Kështu ai gjen rehat. "Tashti fol, vazhdo" duket se i thotë.

Ai i thotë prapë fjalë. Por qëllon që rrotullohen dhe më kthejnë shpinën për një çast. Tashti unë nuk shoh gja, nuk ndogjoj gja. Më duhet vetëm t'i marr me mend fjalët e saj.

"Dëshiroj të vallëzoj me ty kështu ..."

Këtu ajo më sjell shpinën.

Unë i plotësoj me mend fjalët e saj.

"... deri në dritë."

Ajo prapë asht e sjellun kah unë. S'ka nevojë t'i marr me mend fjalët e saj. Ato janë të kjahta:

"Dhe përderisa drita je ti, unë dëshiroj të vallëzoj deri në ... ty ..."

Ajo ia plas gazit dhe shkapet prej djalit. Me një hap të shpejtë ajo shkon te tavolina.

Na vazhdojmë edhe një hop. Improvizojmë një mbyllje dhe fundi na del me "bishta".

Violina jep një notë në të thatë.

Si i tha ajo?

Janë fjalë që duhen përsëritë për t'u mbajtë mend.

"Dëshiroj të vallëzoj me ty kështu ... deri në dritë ... dhe përderisë drita je ti, unë dëshiroj të vallëzoj deri në ty ..."

Bukur. Vetëm fundi. Ky fundi "deri në ty" nuk shkon, nuk thuhet. Megjithatë unë s'jam i qetë nga ato fjalë a thue se ato me të vërtetë shkojnë ashtu të thana sikurse janë. Jo, jo. Nuk shkojnë, nuk shkojnë.

Mirë. Po si me ia ba me i ba me shkue?

Letërsi

*

Ndër të parët që përgatitet për mbylljen e lokalit është kama-rierja e banakut qendror. Kur fillon e lehtësohet kallaballeku, ajo nis tualetin e saj. Gjen shkak dhe i sillet pasqyrës prej kristali që ka mbas shpine, rregullon volanin që ka mbi kokë, merr diçka nga çanta e saj dhe ven rimel, kontrollon dhambët, shpërvjel buzën me një gisht gjoja të shkujdesun gjoja të shkujdesun.

Deri i buzëqesh vetes.

E shoh se është në siklet deri sa t'i krijohet rasti për t'u sjellë kah pasqyra dhe për të gjetë atje veten e saj. Mandej bota sikur hapet për të mbi kristalin e merkurizuem. Unë e za shpesh tue ba poza. Gjithfarë pozash. Llastimi sidomos. Edhe një gja tjetër, Ajo i fillon punët e saj vetiake, kur na bajmë muzikë.

Po s'pat muzikë, ajo është ajo fëtyra e gatshme, e përqendrue-me, e orientueme që përherë pret e përcjell me sy dhe që ka markën standard të kamarierit.

Sa fillojmë na, ajo shlirohet, gjen pasqyrën dhe s'pranon më të trazohet. Ndoshta muzikën e përdor për të mshehë dëshirat e saj ... Apo ndoshta nëpërmjet tualetit që ban, ajo realizon edhe dëshirën e vallëzimit? ...

Unë s'e njoh, por kjo puna e saj ndodh saktësisht kështu.

Për vete s'e kam shumë në qejf. I ka duert e ajtna dhe thojtë e cekët ...

*

Diku mbas murit, te shpina e jonë, fillon tinëzisht të ndigjohet bizatja prej insekti e një dhome frigoriferike.

Më ka zanë veshi një gjysmë, një orë plote dhe tashti pres të ndigjoj gjysmën tjetër. Gongu i orës së murit fillon herët të ndigjohet, por fundin, tamam fundin e mbramjes së lokalit, unë e njoh kur fillon të ndigjohet bizatja prej insekti e dhomës frigo-riferike. Ajo ndjell gjumë e mpimje.

Une e di se tashti nata është e plotë. Ajo ka fillue dhe rrugët e zbrazta janë krejt diçka tjetër nga ç'ishin në orën gjashtë pa një çerek, kur unë hyna në lokal.

Nata ka fillue dhe, sa për mue, kur diçka fillon, unë dëshiroj vazhdimin e saj.

*

Edhe për somnte mjaft. Më thotë "trompa" me një shprehje

Letërsi

që s'na e ka dhanë gjatë gjithë mbramjes.

"Edhe ky ka dëshira", mendoj me vete dhe gishti më mbërthehet pa dashje për një tel të violinës, nësa jam tue e futë në arkën e vet. Gishti lirohet, por më dhemb. Teli lëshon një tingull nevrik. Unë do të thosha krismë.

*

U ngrit edhe një çift. Ai doli prej mbas kolonës. Unë s'e dija se ishin ndopak.

Vajza i ka kambët e trasha dhe vithet e ngushta. E ndjek me sy. Kur kthehet te dera ve re se ka gjoks të vogël. Kështu asht tek na. Atyne kambëve të trasha u përgjigjet një gjoks i vogël, gati i paqenë.

*

Dikush fiku dritat e tavanit. Gjysmëerrsina thellohet. Na kemi mbledhë rraquet tona dhe ndonjeni asht çue e po shtron pantallonat.

Një kamarier po numron lekët dhe herëmbashere çon një gotë.

Banakierja pret e qetë. Derisa nuk ka muzikë ajo s'ka shteg të shihet në pasqyrën prej kristali që ka mbas shpine.

Nga skaji çohet edhe çifti i fundit në lokal, papritmas, hyn fshesa.

Një pastruese fshin moketen dhe ka vu para gjana të vogla, per ne të padukshme. Maja e fshesës së saj nxjerr prej nën tavoline një lamsh të zi. Çdo e rame e fshesës e rrokullis atë dhe ai hapet, mbyllet, ngjitet, piskohet për moketën e s'don me dalë.

Mue më mbeten sytë në të. Pastruesja e ban atë punë me drojë. Më sheh se i kam sytë në të. Murmurit diçka. Unë i baj me shej që "hë?".

- Lakiriqi, thotë ajo dhe vazhdon të shtyjë me fshesë atë lamsh të zi që nuk shqitet lehtë.

*

E ndiej erën e pluhnit në ajër dhe kjo më ngacmon. Ndeja për inat të "trompës" dhe mirë ia bana. Ai diçka don të më thotë. Mbasi më mbëjti, i pëlqen të justifikohet. Unë nxjerr pretekstin e pluhnit, u kthej shpinën të gjithëve dhe dal fill nga lokali.

*

"Kitarra" ka hallin se mos sikrron shi dhe i laget vegla. Kam

Letërsi

futë violinën nën sqetull dhe jam i kënaqun që ajo asht e sigurtë në arkën e vet.

Dalim në rrugë. Shi nuk ka. Toka ka fillue të teret plloça-plloça. "Kitarra" duket i qetë tashti.

Një burrë asht te dera dhe pret me cigare të ndezun. Thonë se asht dashnori i banakjeres. Dashnori se po të ishte i shoqi, s'do të rrinte përjashta.

*

Pse s'e mbyll atë fizarmonikë, e pyes.

*

"Tashti asht koha ime, çka të lypet ty", i them "trompës". Me mend kuptohet.

*

Ky "fizarmonika" diçka po kërkon, diçka i ka humbë.

E pyes. Ai sesi ia ban me dorë. Demek diçka e vogël.

A ka emën kjo gja?

*

Ku ra dregja? Ec e gjeje tashti. As dritë nuk ka. Apo s'janë këto plasat e podit ... Edhe ditën për diell e s'gjehet.

*

- Vijnë nesër prapë, i them. E kërkon ma me nge.

*

"Nesër" ...

*

Ohu, me gjithë të. E prek lehtë ne shpinë dhe ... tjeta.

*

Nesër ... po, po ... nesër.

Kam idenë se ajo që humbet sot s'gjehet ma nesër. E shoh se "trompa" ka dëshirë të dalë i fundit, mbasi të na ketë nisë të gjithëve. Sonte ai e prish zakonin. Përshëndetet, flet diçka me kryekamrierin dhe veç kur s'e shoh ma.

U fiken edhe dritat e krahut tjetër. E shoh se dikush besdiset nga vonesa ime dhe, larg e larg, më hedh sinjale që ... "shko edhe ti". Deri para një ore ... ç'po flas ... deri para pesë, dhjetë minutash na ishim muzika, qejfi, hareja e lokalit. Tashti lozin me dritat ... gjoja si pa dashje ... ik edhe ti tashti ... kuptoje vetë ...

Letërsi

nisu ...

Shoh lëvizjet e fundit të kamarierave, përpjekjet e fundit të punëtorëve të shërbimit, lulet e përkuluna ndër gota dhe karriga e tavolina që kanë fitue atë vijën e tyne të drejtë e të rregullt.

I hedh një sy fizarmonikës. Ajo asht e kuqe e ndezun dhe shkëlqen me një dritë të sajën. Megjithë ato kangë që ajo di, megjithë ato tinguj që ka në bark, vegla ime tashti më duket një send i kotë.

Shkodër, 2.07.1990

FREDERIKO GARCIA LORKA

F.G. Lorka lindi më, 1898 (Granade)

- 1915 *fillon studimet për filozofi dhe letërsi që s'do t'i mba rojë kurrë*
- 1923 *diplomohet për drejtësi*
- 1918 *boton librin e parë "Impresiones y paisajes" (Ndjesi dhe peisazhe) në prozë poetike.*
- 1920 *vë në skenë, por pa sukses, veprën e parë teatrale "Magjia e fluturës"*
- 1922 *organizon me Manuel de Falla "La fiesta del cande jondo" (festa e këngës flamenge). Këto vite lidh miqësi të ngushtë me S. Daline, Lui Bunjuelin etj.*
- 1927 *fiton çmimin e parë me dramën "Mariana Pineda", qëndron një kohë të gjatë në Katalonje ku ekspozon vizatimet e tij në galerinë Dalmau të Barcelonës. Në dhjetor merr pjesë në një homazh, që organizohet në Sevilje, me rastin e 300 vjetorit të vdekjes së poetit Lui Gongora.*
- 1928 *boton "Romancero gitano" që i dha famë si poet.*
- 1929 *shkon për në Nju Jork. Boton "Poeti në Nju Jork"*
- 1930 *shkon në Kubë*